

บทความวิจัย

โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน
ในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ*

A CAUSAL RELATIONSHIP MODEL OF ADMINISTRATIVE FACTORS AFFECTING
STUDENT QUALITY IN SMALL SCHOOLS UNDER PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE
AREA OFFICES IN THE NORTHEASTERN REGION OF THAILAND

นพพล ศุภวิทยาเจริญกุล*, เฟลินพิศ ธรรมรัตน์, สมัทนา หาญสุริย์

Nopphon Suppawittayajarlunkun*, Phelinphis Thammarat, Sumathana Hansuriya

คณะกรรมการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร สกลนคร ประเทศไทย

Educational Administration, Sakon Nakhon Rajabhat University, Sakon Nakhon, Thailand

*Corresponding author E-mail: nopphon.2023@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนขนาดเล็ก และปัจจัยเชิงสาเหตุที่นำมาศึกษา 2) ตรวจสอบโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยการบริหาร 3) ศึกษาแนวทางพัฒนาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2566 จำนวน 360 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน รวมครูและผู้บริหารเป็น 720 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.48 – 0.63 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน การวิจัยในนี้ ใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ เป็นการหาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนขนาดเล็กและปัจจัยเชิงสาเหตุที่นำมาศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$) การเป็นคนดีและการมีทักษะชีวิต มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.74$) รองลงมา คือ การมีความรู้ความสามารถตามหลักสูตร ($\bar{X} = 4.72$) การมีความสามารถในการคิด ($\bar{X} = 4.71$) 2) โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยการบริหาร ที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าไค-สแควร์ (Chi-square) เท่ากับ 66.58 ที่องศาอิสระ df เท่ากับ 56 ค่าความน่าจะเป็น (p-value) เท่ากับ 0.157 (Close fit) ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (χ^2/df) เท่ากับ 1.18 ค่า RMSEA เท่ากับ .016 ค่า (GFI) เท่ากับ .99 ค่า (AGFI) เท่ากับ .96 3) แนวทางพัฒนาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน

โดยปัจจัยที่ส่งผลมี 4 ตัวคือ ปัจจัยกลยุทธ์ขององค์กร ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการ ปัจจัยสุขภาพองค์กร และปัจจัยจัดการ

คำสำคัญ: โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ, ปัจจัยการบริหาร, คุณภาพผู้เรียน

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the level of student quality in small schools the causal factors examined in the study, 2) Examine the causal relationship model of management factors 3) to establish guidelines for developing the factors that directly affected student quality. The research sample consisted of 360 small school under primary education service area offices in the northeastern region of Thailand, in the 2023 academic year. The respondents of the questionnaire consisted: administrator and teacher, totaling 720 participants, derived by multi-stage sampling. The questionnaire was used in data collection, showed discrimination power index ranged between 0.48 – 0.63 and reliability index was at 0.98. The statistics used in data analysis were percentage, mean, standard deviation, skewness, kurtosis. Pearson correlation coefficient, This study employs a quantitative research design to examine causal relationships. 1) The level of student quality in small schools and the causal factors examined were found to be at the highest overall level ($\bar{X} = 4.73$), The highest mean score was for being a good person and having life skills ($\bar{X} = 4.74$), followed by knowledge and competence according to the curriculum ($\bar{X} = 4.72$) and thinking ability ($\bar{X} = 4.71$). 2) The causal relationship model of factors affecting student quality was found to be consistent and well-aligned with the empirical data. The model indicated that the Chi-Square (χ^2) goodness of fit test was 66.58, Degree of Freedom (df) = 56, Chi-Square/Degree of Freedom (χ^2/df) = 1.18, Probability Value (p-value) = 0.157, Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) = 0.05, Goodness of Fit Index (GFI) = 0.99, Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI) = 0.96. 3) Development guidelines of factors affecting student quality. There are 4 factors that affect it. Organizational Strategic Factors, Academic Leadership Factors, Organizational Health, And Learning Process Management

Keywords: Causal Relationship Model, Administrative Factors, Student Quality

บทนำ

การศึกษาเป็นกลไกยุทธศาสตร์ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันในโลกศตวรรษที่ 21 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) จึงมุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพคนไทยให้เป็น "มนุษย์ที่สมบูรณ์" ที่พร้อมด้วยทักษะ ความรู้ และความสามารถในการปรับตัวภายใต้บริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) โดยมีเป้าหมายสูงสุดคือการ

สร้างความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ผ่านการลงทุนในปัจจัยพื้นฐานเชิงยุทธศาสตร์ ทั้งด้านการวิจัย นวัตกรรม และการยกระดับคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาทุนมนุษย์ให้ตอบโจทย์ตลาดแรงงานและคุณภาพชีวิตที่ดีในทุกช่วงวัย

คุณภาพผู้เรียนที่สังคมต้องการ ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 ที่ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ (หมายถึงสุขกาย สุขใจ) สติปัญญา ความรู้ (หมายถึง เป็นคนเก่ง) และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข หมายถึง เป็นคนดีของคนรอบข้างและสังคม และในมาตรา 7 ที่ว่า ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริม สิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ เคารพกฎหมายความเสมอภาคและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภูมิใจในความเป็นไทยรู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนร่วมและของประเทศชาติ รวมทั้ง ส่งเสริม ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องนอกจากนี้เพื่อให้ก้าวทันกระแสการเปลี่ยนแปลงในยุคที่ความรู้และเทคโนโลยีเจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว กระทรวงศึกษาธิการในยุคของการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552 - 2561) ได้ประกาศวิสัยทัศน์เกี่ยวกับคนไทยยุคใหม่ว่า คนไทยยุคใหม่ต้องได้เรียนรู้ตลอดชีวิต มีสติรู้ทัน มีปัญญา รู้คิด มีสมรรถนะและมีคุณธรรมรับผิดชอบต่อครอบครัว ประเทศชาติและเป็นพลเมืองที่ดีของโลก ซึ่งสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ได้มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ ดังนั้น ในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านคุณภาพของผู้เรียน จึงมุ่งเน้นที่การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กมีแนวโน้มสูงขึ้น เนื่องจากประชากร วัยเรียนมีจำนวนลดลง ซึ่งในปี พ.ศ. 2562 มีจำนวน 15,705 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 51.13 ของจำนวนโรงเรียน ที่ผ่านมาระบบการศึกษาไทยประสบปัญหาด้านคุณภาพอย่างมาก แม้ว่าสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีพันธกิจที่มุ่งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรและค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ และพัฒนาระบบบริหารจัดการที่เน้นการมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อคุณภาพการศึกษา และบูรณาการการจัดการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563) ซึ่งโรงเรียนในฐานะสถาบันหลักในการจัดการศึกษาจะถูกกล่าวหาว่าเป็นต้นเหตุของการด้อยประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีจำนวน 2,464 โรงเรียนจาก 20 จังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภูมิภาคที่มีจำนวนโรงเรียนขนาดเล็ก นักเรียนน้อยกว่า 120 คน มากที่สุดในประเทศไทย โดยคิดเป็นประมาณ 50 ของจำนวนโรงเรียนขนาดเล็กทั้งประเทศ พบว่าบางจังหวัดมีโรงเรียนที่มีนักเรียนน้อยกว่า 20 คน เพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นกลุ่มเสี่ยงในการถูกคว่ำบวม เนื่องจากลักษณะภูมิประเทศที่เป็นชุมชนกระจายตัว และการย้ายถิ่นฐานของประชากรวัยแรงงานเข้าสู่เมือง ทำให้อัตราการเกิดในพื้นที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้จำนวนนักเรียนในแต่ละตำบลลดน้อยลง

ปัญหาด้านคุณภาพผู้เรียนเป็นปัญหาที่สำคัญและจำเป็นต้องแก้ไขด้วยการใช้ปัจจัยทางการบริหาร การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในบริบทของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำเป็นต้องอาศัยกลไกการขับเคลื่อนจาก ปัจจัยทางการบริหาร เป็นสำคัญ โดยผู้วิจัยได้บูรณาการแนวคิดเชิงระบบ เพื่อสร้างโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ประกอบด้วย 4 ปัจจัยหลัก ได้แก่ ภาวะผู้นำทางวิชาการ กลยุทธ์ขององค์กร การจัดกระบวนการเรียนรู้ และสภาพองค์การ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ไม่เพียงแต่ส่งอิทธิพลต่อกันและกัน แต่ยังทำหน้าที่เป็นตัวพยากรณ์สำคัญที่ส่งอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อคุณภาพผู้เรียน ผลการวิเคราะห์เส้นทางอิทธิพลนี้จะถูกนำไปตรวจสอบความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เพื่อสร้างเป็นโมเดลเชิงยุทธศาสตร์ในการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 และบริบทการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็กในโรงเรียนขนาดเล็ก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและปัจจัยเชิงสาเหตุที่นำมาศึกษา
2. เพื่อตรวจสอบโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่สร้างขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์
3. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนใน โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัย ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาระดับคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและปัจจัยเชิงสาเหตุที่นำมาศึกษา สร้างและตรวจสอบโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 360 แห่ง ปีการศึกษา 2566 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566) โดยใช้เกณฑ์สำหรับการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มตัวอย่างประมาณ 20 แห่งต่อ 1 ตัวแปรสังเกตได้ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) โดยมีบุคลากรผู้ตอบแบบสอบถาม โรงเรียนละ 2 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน และครู จำนวน 1 คน ดังนั้นผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวนทั้งสิ้น 360 โรงเรียน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 360 คน และครู จำนวน 360 คน รวมครูและผู้บริหารเป็น 720 คน โดยผู้วิจัยใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น ตามลำดับชั้นภูมิ จังหวัด อำเภอ ตำบล แล้วทำการสุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ จำนวน จำนวน 95 ข้อ หากคุณภาพเครื่องมือโดยหาความเที่ยงตรงจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน โดย การประเมินดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence Index) ได้กำหนด ค่า IOC มากกว่า 0.50 ขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์ ซึ่งแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่า IOC ในภาพรวมเท่ากับ 0.80-1.00 และหาค่าความเชื่อมั่นจากการทดลองใช้แบบสอบถามจากการนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับผู้บริหาร และครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 โรงเรียน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 30 คน และครู 30 คนรวม 60 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม โดยวิธีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมในแต่ละด้าน (Item Total Correlation Coefficient) และคัดเลือกข้อที่มีค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) จากนั้นจึงนำไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.98

แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วยข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษาประสบการณ์ในการทำงานในตำแหน่ง ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 คุณภาพผู้เรียน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุดตอนที่ 3-6 เป็นคำถามเกี่ยวกับองค์ประกอบปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียน จำนวน 4 ด้านได้แก่ การเป็นคนดี การมีความรู้ความสามารถตามหลักสูตร 3) การมีความสามารถในการคิด 4) การมีทักษะชีวิต

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวปัจจัยเชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการ 2) กลยุทธ์ขององค์การ 3) การจัดกระบวนการเรียนรู้ 4) สุขภาพองค์กร

การรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยกลุ่มตัวอย่างตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยขอหนังสือราชการจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพื่อใช้ขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และได้ส่งหนังสือราชการขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามถึงสถานศึกษาทางไปรษณีย์ โรงเรียนละ 2 ฉบับ แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่าง ออกเป็น ตามลำดับชั้นภูมิ จังหวัด อำเภอบ้านดุง ตำบล แล้วทำการสุ่มตัวอย่าง แล้วนำแบบสอบถามไปดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 360 โรงเรียน ในกรณีที่ยังไม่ได้รับคืน ผู้วิจัยดำเนินการติดตามโดย โทรศัพท์สอบถามและติดตามจากโรงเรียนด้วยตนเอง และส่งแบบสอบถามไปให้ใหม่ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ คิดเป็นร้อยละ 100

2. เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 คน ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง โดยนำร่างกรอบแนวคิดเบื้องต้นจากการสรุปตามข้อ 1 มากำหนดเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ประเด็นตัวแปรเกี่ยวกับปัจจัยและคุณภาพผู้เรียน

โดยเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 คน ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง โดยนำร่างกรอบแนวคิด มากำหนดเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ประเด็นตัวแปรเกี่ยวกับปัจจัยและคุณภาพผู้เรียน มีรายละเอียด ดังนี้

1. อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 2 คน ได้แก่ ผู้ที่มีประสบการณ์ในการสอนทางการบริหารหรือวัดผลการศึกษา ไม่น้อยกว่า 5 ปี และมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก หรือมีตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่ารองศาสตราจารย์

2. ศึกษานิเทศก์ จำนวน 2 คน ได้แก่ ผู้ที่มีประสบการณ์ในการบริหาร ไม่น้อยกว่า 5 ปี และมีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาเอกทางการบริหารการศึกษา

3. ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 2 คน ได้แก่ ผู้ที่มีประสบการณ์การบริหาร ไม่น้อยกว่า 10 ปี และมีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาเอกทางการบริหารการศึกษาหรือมีวิทยฐานะผู้อำนวยการสถานศึกษาเชี่ยวชาญ

4. ครู จำนวน 2 คน ได้แก่ ผู้ที่มีประสบการณ์ในการสอน ไม่น้อยกว่า 10 ปี มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท หรือมีวิทยฐานะครูเชี่ยวชาญ

สถิติที่ใช้ในการวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติ ดังนี้การหาค่าความถี่และค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความแปร และค่าความโค้ง การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกต โดยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) การวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน ใช้สถิติวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model: SEM) การตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดล (Goodness-of Fit Measures) โดยใช้ค่าสถิติที่จะตรวจสอบค่าไค-สแควร์ (Chi-Square Statistics) ค่าสัดส่วน χ^2 / df (อัตราส่วนที่ต่ำกว่า 3) ดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (Goodness-of-Fit Index: GFI) (ค่าสูงกว่า 0.90) ดัชนีวัดความสอดคล้องที่ปรับแล้ว (Adjusted Goodness-of-Fit Index: AGFI) (ค่าสูงกว่า 0.90) ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index: CFI) (ค่าสูงกว่า 0.95) ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standardized Root Mean Squared Residual: Standardized RMR) ค่าประมาณความคลาดเคลื่อนของรากกำลังสองเฉลี่ย (Root Mean Square Residual Error of Approximation: RMSEA) (< 0.05) และค่าขนาดตัวอย่างวิกฤติ (Critical N: CN)

2. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ นำเนื้อหาที่ได้มาตรวจสอบให้ครบถ้วนตามประเด็นที่ต้องการ จากนั้นใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา โดยนำเนื้อหาที่ได้มาตรวจสอบให้ครบถ้วนตามประเด็นที่ต้องการ ตามนิยามเชิงปฏิบัติการ และตัวบ่งชี้ ที่ทำการสังเคราะห์ไว้ สรุปสาระสำคัญที่เป็นความสอดคล้องของแนวคิดในภาพรวมมาเป็นแนวทางในการ

พัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุขององค์ประกอบของโมเดลการวิเคราะห์และแปลความหมายข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งเป็นข้อมูลเบื้องต้นด้วยการใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ความถี่และร้อยละ

ผลการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและปัจจัยเชิงสาเหตุที่นำมาศึกษา

1.1. ผลการศึกษาระดับคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและปัจจัยเชิงสาเหตุที่นำมาศึกษา ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 คุณภาพผู้เรียนของในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

คุณภาพผู้เรียนของในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การเป็นคนดี	4.74	0.52	มากที่สุด
2. การมีความรู้ความสามารถตามหลักสูตร	4.72	0.53	มากที่สุด
3. การมีความสามารถในการคิด	4.71	0.55	มากที่สุด
4. การมีทักษะชีวิต	4.74	0.51	มากที่สุด
รวมทั้งหมด	4.73	0.50	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า คุณภาพผู้เรียนของในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$) เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า การเป็นคนดีและการมีทักษะชีวิต มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.74$) รองลงมา คือ การมีความรู้ความสามารถตามหลักสูตร ($\bar{X} = 4.72$) และการมีความสามารถในการคิด ($\bar{X} = 4.71$) ตามลำดับ

1.2 ผลการศึกษาระดับความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยการบริหาร

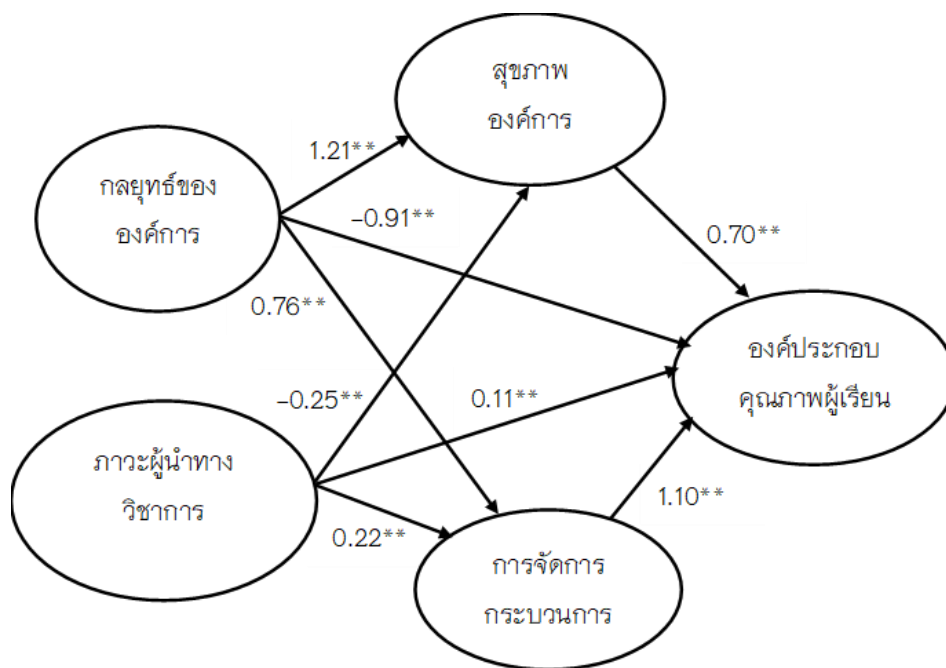
ตารางที่ 2 ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก

ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านกลยุทธ์ขององค์กร	4.70	0.53	มากที่สุด
2. ด้านผู้นำทางวิชาการ	4.70	0.56	มากที่สุด
3. ด้านการกระบวนการเรียนรู้	4.73	0.52	มากที่สุด
4. ด้านสุขภาพองค์กร	4.72	0.54	มากที่สุด
รวม	4.71	0.53	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า ด้านการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$) รองลงมาคือ ด้านสุขภาพองค์กร ภาพรวม

อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$) และด้านกลยุทธ์ขององค์กร กับด้านผู้นำทางวิชาการ มีระดับเท่ากันอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$)

2. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่สร้างขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่ามีค่าสถิติวัดความกลมกลืนของรูปแบบ ค่าไค-สแควร์ (Chi-square) เท่ากับ 66.58 ที่องศาอิสระ (Degree of Freedom : df) เท่ากับ 56 ค่าความน่าจะเป็น (p-value) เท่ากับ 0.15735 มีค่ามากกว่า .05 แสดงว่ามีความสอดคล้องกันสนิท (Close fit) ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (χ^2/df) เท่ากับ 1.18 ค่า RMSEA เท่ากับ .016 ค่า Goodness of Fit Index (GFI) เท่ากับ .99 ค่า Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI) เท่ากับ .96 แสดงว่ารูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังรูปที่ 1

ภาพที่ 1 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

จากภาพที่ 1 ตัวแปรแฝงภายนอกมีอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อม พบว่า ตัวแปรแฝงภายนอกกลยุทธ์ขององค์กร มีอิทธิพลทางตรง (-0.91) และทางอ้อม (0.70) ต่อตัวแปรองค์ประกอบคุณภาพผู้เรียน ตัวแปรแฝงภายนอกภาวะผู้นำทางวิชาการ มีอิทธิพลทั้งทางตรง (0.11) และทางอ้อม (0.06) ต่อตัวแปรองค์ประกอบคุณภาพผู้เรียน ตัวแปรภายในสุขภาพองค์กร มีอิทธิพลทางตรง (0.70) ต่อตัวแปรองค์ประกอบคุณภาพผู้เรียน ตัวแปรแฝงภายในการจัดการกระบวนการเรียนรู้ มีอิทธิพลทางตรง (1.10) ต่อองค์ประกอบคุณภาพผู้เรียน

อิทธิพลรวมที่ส่งผลต่อตัวแปรประสิทธิผลโรงเรียน ในภาพรวม พบว่า ตัวแปรแฝงภายนอกกลยุทธ์ขององค์กร มีอิทธิพลรวมสูงสุด มีค่าเท่ากับ 1.68 รองลงมา คือ ตัวแปรแฝงภายในการจัดการกระบวนการเรียนรู้

มีค่าอิทธิพลรวมเท่ากับ 1.10 ตัวแปรแฝงภายในองค์กรสุขภาพองค์การ มีค่าอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.70 และตัวแปรแฝงภายนอกภาวะผู้นำทางวิชาการ มีค่าอิทธิพล 0.19 ตามลำดับ

3. แนวทางพัฒนาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนใน โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยปัจจัยที่ส่งผลมี 4 ตัวคือ 1) ปัจจัยกลยุทธ์ขององค์การ ความสำเร็จของสถานศึกษาเริ่มต้นจากผู้นำที่มีภาวะผู้นำก้าวหน้าทันสถานการณ์ ร่วมกับครูผู้สร้างสรรค์เพื่อกำหนดทิศทางที่ชัดเจนและเป้าหมายร่วมกัน 2) ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการ การพัฒนาครูสู่การเป็นผู้นำทางวิชาการที่เข้มแข็งต้องเริ่มจากการที่ผู้บริหารและครูร่วมกันกำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนควบคู่ไปกับการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ 3) ปัจจัยสุขภาพองค์การ ความผูกพันในองค์กรเริ่มต้นจากผู้บริหารที่พร้อมรับฟังและยกย่องทุกคน พร้อมทั้งจัดสรรสวัสดิการและทรัพยากรอย่างเพียงพอ ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และใช้นวัตกรรมในการสอน โดยให้ความสำคัญและ 4) ปัจจัยจัดการกระบวนการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพนั้นเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยครูต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล สร้างสัมพันธ์ที่ดีและบรรยากาศที่ปลอดภัย พร้อมทั้งใช้เทคโนโลยีและเชื่อมโยงเนื้อหากับประสบการณ์เดิมของผู้เรียน

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาระดับคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและปัจจัยเชิงสาเหตุที่นำมาศึกษา ซึ่งประกอบด้วย กลยุทธ์ขององค์การ ภาวะผู้นำทางวิชาการ สุขภาพองค์การ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ สามารถนำเสนอในแต่ละด้าน ดังนี้

1.1 การศึกษาคุณภาพของผู้เรียน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นเพราะผู้บริหารได้เล็งเห็นคุณภาพของผู้เรียนที่สมบูรณ์ ประกอบด้วยองค์ประกอบที่บูรณาการเข้าด้วยกัน ทั้ง ทักษะชีวิต ที่ทำให้เป็นคนดี และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ความสามารถในการคิด ที่ทำให้เป็นคนเก่งและแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ และ ความรู้ความสามารถตามหลักสูตร ที่เป็นรากฐานทางวิชาการสำหรับการประกอบอาชีพและการพัฒนาดตนเองต่อไป การมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพในมิติเหล่านี้รอบด้าน จึงเป็นการลงทุนที่สำคัญที่สุดสำหรับการสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพ ซึ่งเป็นพลังขับเคลื่อนความเจริญของสังคมและประเทศชาติในระยะยาว (พงศกร โมงขุนทด, 2560)

1.2 ปัจจัยเชิงสาเหตุทางการบริหารด้านกลยุทธ์ขององค์การ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารมีความใฝ่รู้และทันต่อการเปลี่ยนแปลง มีความฉลาดทางอารมณ์ และ กล้าเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อนำพาองค์กรไปในทิศทางที่ถูกต้องอย่างเป็นแบบอย่างที่ดี นอกจากนี้ยังต้องเป็นผู้ที่เปิดโอกาสให้บุคลากรเป็นผู้ร่วมการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายที่ชัดเจน ทบทวนปรับปรุงให้สอดคล้องกับสถานการณ์ พร้อมทั้ง วางแผนกลยุทธ์และนำไปปฏิบัติอย่างเป็นระบบ ผ่านโครงการที่เป็นรูปธรรม โดย ใช้จุดแข็งขององค์กรและส่งเสริมการมีส่วนร่วม เพื่อสร้างความสำเร็จอย่างยั่งยืนซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรัญญา ชนะเพีย ที่สรุปว่า กลยุทธ์ขององค์การ กระบวนการของการกำหนดทิศทางระยะยาวและการดำเนินงานต่อเนื่องกัน โดยพิจารณาสภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อการดำเนินงานขององค์การ แล้วนำมากำหนดกลวิธีที่

เหมาะสม ปฏิบัติงานตามกลวิธีที่กำหนดไว้ และการติดตามกำกับ ควบคุมและประเมินผลการดำเนินการตามกลยุทธ์เพื่อให้หน่วยงานหรือองค์การบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ (อรัญญา ชนะเพีย, 2558)

1.3 ปัจจัยเชิงสาเหตุทางการบริหารด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเน้นบทบาทของผู้บริหารในการเป็นผู้นำทางวิชาการและพัฒนาครูให้เข้มแข็ง ผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์และร่วมกับครูกำหนดเป้าหมายอย่างชัดเจน การสร้างบรรยากาศที่มุ่งเน้นความสำเร็จ และให้ขวัญกำลังใจ จะกระตุ้นการพัฒนาตนเองของทั้งครูและนักเรียน นอกจากนี้ การพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับธรรมชาติของวิชา และประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ในการเรียนการสอนก็มีความสำคัญอย่างยิ่ง ที่สำคัญคือการ เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วน รวมถึงชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและการดำเนินงาน เพื่อนำผลประเมินมาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุริโย ปุริโส ที่สรุปว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่จะสามารถนำพาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จได้นั้นต้องเป็นผู้มีศักยภาพสูงโดยจะต้องเป็นผู้มีภาวะผู้นำทางวิชาการ มีสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาตามที่คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) กำหนด(สุริโย ปุริโส, 2562)

1.4 ปัจจัยเชิงสาเหตุทางการบริหารด้านสุขภาพองค์การ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการสร้างองค์การการศึกษาที่มีคุณภาพนั้น ต้องอาศัยการบริหารจัดการที่เน้น การพัฒนาบุคลากร และสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดี ผู้บริหารควรรับฟังความคิดเห็น ให้การยกย่องชมเชย และจัดสวัสดิการที่เหมาะสม เพื่อให้บุคลากรมีความผูกพันและภาคภูมิใจในองค์กร การส่งเสริมให้เกิดการทำงานร่วมกัน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องก็เป็นสิ่งสำคัญ นอกจากนี้ การจัดสรรทรัพยากร ทั้งงบประมาณและเทคโนโลยี ให้เพียงพอ และการ เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมถึงชุมชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจ จะช่วยขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เกิดขึ้นได้อย่างยั่งยืนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรัญญา ชนะเพีย ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย ภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลง วัฒนธรรมการเรียนรู้ขององค์การ การบริหารเชิงกลยุทธ์ สุขภาพองค์การ และพฤติกรรมการสอนของครู คุณภาพผู้เรียน ประกอบด้วย ผู้เรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ผู้เรียนมีทักษะการคิดเป็นและทักษะการทำงาน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน และผู้เรียนมีความใฝ่รู้และเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (อรัญญา ชนะเพีย, 2558)

1.5 ปัจจัยเชิงสาเหตุทางการบริหารด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน ความรู้ความสามารถของครูและกระบวนการจัดการเรียนรู้ เป็นสิ่งที่สะท้อนถึงประสิทธิผลของโรงเรียนทั้งสิ้น ซึ่งหากทั้งสามส่วนที่กล่าวมามีการพัฒนาปรับปรุงยุคให้เข้าถึงผู้เรียน ให้ทันต่อสถานการณ์และบริบทของโรงเรียนแล้วย่อมทำให้เกิดการพัฒนาต่อคุณภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อธิทิพล พลเยี่ยมหาญ ที่สรุปว่า การจัดการเรียนการสอนเป็นองค์ประกอบที่จะส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนโดยเฉพาะการพัฒนาคุณภาพนักเรียนซึ่งเป็นเป้าหมายหลักของการจัดการศึกษา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเรียนการสอนเป็นกิจกรรมที่จะพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนโดยตรง ซึ่งครูเป็นผู้มีบทบาทที่สำคัญในการจัดการเรียนการสอนและครูเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุดในช่วงเวลาที่นักเรียนอยู่โรงเรียน การที่ครูจะจัดการ

เรียนรู้ให้เกิดประสิทธิผลต่อนักเรียนนั้นครูจะต้องคำนึงถึงความพร้อมของนักเรียนและการสร้างบรรยากาศที่ดีการมีปฏิสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับนักเรียน (อิทธิพล พลเยี่ยมหาญ, 2562)

2. ผลการตรวจสอบโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ คือ ตัวแปรแฝงภายนอกกลยุทธ์ขององค์การ มีอิทธิพลทางตรง และทางอ้อมต่อตัวแปรองค์ประกอบคุณภาพผู้เรียน ตัวแปรแฝงภายนอกภาวะผู้นำทางวิชาการ มีอิทธิพลทั้งทางตรง และทางอ้อม องค์ประกอบคุณภาพผู้เรียน ตัวแปรภายในสุขภาพองค์การ มีอิทธิพลทางตรง ต่อองค์ประกอบคุณภาพผู้เรียน ตัวแปรแฝงภายในการจัดการกระบวนการเรียนรู้ มีอิทธิพลทางตรง ต่อองค์ประกอบคุณภาพผู้เรียน ในการพิจารณาอิทธิพลรวมที่ส่งผลต่อตัวแปรคุณภาพผู้เรียน ในภาพรวม พบว่า ตัวแปรแฝงภายนอกกลยุทธ์ขององค์การ มีอิทธิพลรวมสูงสุด รองลงมา คือ ตัวแปรแฝงภายนอกการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ตัวแปรแฝงภายนอกองค์สุขภาพองค์การ และตัวแปรแฝงภายนอกภาวะผู้นำทางวิชาการ ตามลำดับ สามารถอภิปรายได้ดังนี้ คือ

2.1 ปัจจัยด้านกลยุทธ์ขององค์การ มีตัวแปรสังเกตดังนี้ คือ ประสิทธิภาพของโรงเรียน การนิเทศการศึกษา และแผนกลยุทธ์ ด้านกลยุทธ์ขององค์การมีอิทธิพล ทางตรงเป็นลบต่อคุณภาพผู้เรียน (-0.91) และมีอิทธิพลทางอ้อมเป็นบวกต่อคุณภาพผู้เรียน (0.76) ทั้งนี้เพราะกลยุทธ์ขององค์การเป็นการบริหารงานเชิงนโยบายขององค์การที่ดำเนินงานผ่าน ครูและผู้บริหารไปสู่ตัวนักเรียนผ่านทางด้านสุขภาพองค์การ โดยที่หากหากผู้บริหารโรงเรียน มีทักษะในการเสาะแสวงหาเพิ่มพูนความรู้ ความฉลาดทางอารมณ์ และความกล้าเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อนำพาทิศทางการได้อย่างถูกต้อง ผู้บริหารและบุคลากรควรร่วมกันกำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยม และเป้าหมาย ที่ชัดเจนและสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง เพื่อสร้างจุดมุ่งหมายร่วมกัน จากนั้นจึงนำไปสู่การจัดทำ แผนกลยุทธ์ ที่มีขั้นตอนปฏิบัติชัดเจน ยืดหยุ่น และสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามบริบท พร้อมทั้งกำหนด วิธีการและโครงการปฏิบัติ ที่เป็นรูปธรรม มีงบประมาณและระยะเวลาที่กำหนดไว้ชัดเจน โดยเฉพาะองค์การขนาดเล็ก ควรใช้ จุดแข็ง ด้านความสัมพันธ์และความเป็นชุมชนที่เข้มแข็ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยวัฒน์ วาทะวัฒน์ ที่สรุปว่า แผนงานสำคัญที่องค์การกำหนดขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการบรรลุเป้าหมายหลักขององค์การ โดยใช้กระบวนการอย่างรอบคอบ ชาญฉลาด มีลักษณะเป็นขั้นตอน มีความยืดหยุ่น พลิกแพลงได้ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป จนสามารถบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ (ชัยวัฒน์ วาทะวัฒน์, 2562)

2.2 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ มีตัวแปรสังเกตดังนี้ คือการสร้างบรรยากาศทางวิชาการ การเรียนรู้ เทคโนโลยีสารสนเทศ การพัฒนาครู และการพัฒนาหลักสูตร พบว่ามีอิทธิพลทางตรงต่อและทางอ้อมคุณภาพผู้เรียนในทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ และยังพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ มีอิทธิพลทางตรง (0.22) กับการจัดกระบวนการเรียนรู้ ในทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจากการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ จำเป็นอย่างยิ่งต่อคุณภาพสถานศึกษา ผู้บริหารควรเน้น พัฒนาครูให้เข้มแข็ง และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่มุ่งสู่ความสำเร็จ เพื่อกระตุ้นศักยภาพทั้งครูและนักเรียน โดยร่วมกัน กำหนดเป้าหมาย และวิสัยทัศน์ทางวิชาการ อย่างชัดเจน นอกจากนี้ การมี มุมมองกว้างไกล การสนับสนุน เทคโนโลยี และการเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางเป็นสิ่งสำคัญ การ ให้ขวัญกำลังใจ และ นิเทศงาน อย่างต่อเนื่อง จะส่งผลให้ครูมีความสุขในการทำงานและพัฒนาตนเองได้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลลักษณ์ โภคาพานิชย์ ที่สรุปว่า พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถของผู้นำ ที่มีในการบริหารตนเองและผู้อื่น สามารถครอง

ใจผู้ได้บังคับบัญชา สร้างความเชื่อมั่นและให้การสนับสนุน โน้มน้าวจิตใจผู้ได้บังคับบัญชาให้ร่วมมือในการปฏิบัติงานเพื่อให้การปฏิบัติงานให้สำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่มีการกำหนดไว้ (วิไลลักษณ์ โกคาพานิชย์, 2562)

2.3 ปัจจัยด้านสุขภาพองค์การ มีตัวแปรสังเกตตั้งนี้คือ การสนับสนุนทรัพยากร ขวัญในการปฏิบัติงาน การมุ่งเน้นวิชาการ มีอิทธิพลทางตรงต่อ ต่อคุณภาพผู้เรียน ในทิศทางบวก (0.70) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากผู้บริหารมี กลไกรับฟังความคิดเห็น และ ยกย่องชมเชยผลงาน เพื่อสร้างความผูกพัน การจัดสวัสดิการและทรัพยากร ให้เพียงพอ รวมถึงเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจและวางแผนงานก็จำเป็น นอกจากนี้ ควรเน้นการ สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การทำงานร่วมกัน และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการสนับสนุนและพัฒนาบุคลากรทุกด้าน พร้อมทั้งมีการ นิเทศติดตาม และประเมินผล เพื่อการปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับ สอดคล้องกับ รำไพ ไชยยนต์ ที่สรุปว่าผู้บริหารโรงเรียน ครูรับรู้ เข้าใจค่านิยมและลักษณะเฉพาะของโรงเรียนร่วมกัน มีการประพฤติปฏิบัติร่วมกันอย่างเป็นระบบตามนโยบายและเป้าหมายของโรงเรียน สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีการแสดงความคิดเห็นและยอมรับในความแตกต่างของแต่ละคน มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิผลของโรงเรียน ซึ่งวัฒนธรรมของโรงเรียนเช่นนี้จะมีผลสำคัญซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้บุคลากรมีทัศนคติที่ดีต่อโรงเรียนและความพอใจที่จะอยู่ในโรงเรียน (รำไพ ไชยยนต์, 2566)

2.4 ปัจจัยด้านจัดการกระบวนการเรียนรู้ มีตัวแปรสังเกตตั้งนี้คือ การเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการความรู้ของครู การวัดและประเมินผล มีอิทธิพลทางตรง (1.10) ต่อคุณภาพผู้เรียน ในทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ เพราะว่าผู้บริหารและครูมีการจัดการกระบวนการเรียนรู้เน้น ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยคำนึงถึงความแตกต่างและความสนใจเฉพาะบุคคล ครูควร สร้างความสัมพันธ์ที่ดี และ บรรยากาศที่ปลอดภัย พร้อมส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับครูและแหล่งเรียนรู้ การใช้ เทคโนโลยี และ การจัดการความรู้ เพื่อให้ครูเข้าถึงและแลกเปลี่ยนวิธีการสอนเป็นสิ่งสำคัญ โรงเรียนต้องมี ระบบนิเทศที่มีประสิทธิภาพ เพื่อสนับสนุนครู รวมถึงการ สร้างแรงจูงใจ และ เสริมแรงเชิงบวกแก่ผู้เรียน. การ ปลุกฝังคุณธรรมและทักษะชีวิต ควบคู่กับการ มีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน จะช่วยให้การพัฒนาผู้เรียนเป็นไปอย่างสมบูรณ์ สอดคล้องกับ ฉวีวรรณ แผ้วตะคุได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นเลิศของการบริหารโรงเรียนประถม ศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออก พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นเลิศของการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ประกอบด้วย กระบวนการเรียนการสอน ทรัพยากรวัสดุ เทคโนโลยีและงบประมาณ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร โครงสร้างองค์การ ลักษณะครูและบุคลากรความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชน และบรรยากาศโรงเรียนโดยเรียงลำดับตามค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) อิทธิพลทางตรง คือ กระบวนการเรียนการสอนและโครงสร้างองค์การมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.76 และ 0.24 ตามลำดับ 2) อิทธิพลทางอ้อม คือ ทรัพยากรวัสดุเทคโนโลยีและงบประมาณ ภาวะผู้นำของผู้บริหารและลักษณะครูและบุคลากรมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.68, 0.53 และ - 0.25 ตามลำดับ 3) อิทธิพลรวม คือ กระบวนการเรียนการสอน ทรัพยากรวัสดุเทคโนโลยีและงบประมาณ ภาวะผู้นำ

ของผู้บริหาร โครงสร้างองค์การและลักษณะครูและบุคลากรมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.76, 0.52, 0.40, 0.24 และ -0.19 (ฉวีวรรณ แผ้วตะคุ, 2562)

3. ผลการศึกษาแนวทางพัฒนาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้ทรงคุณวุฒินำเสนอ ดังนี้

3.1 การพัฒนากลยุทธ์ขององค์การ ผู้บริหารควร พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ในด้านความรู้ ความฉลาดทางอารมณ์ และทักษะผู้นำการเปลี่ยนแปลง พร้อมทั้ง นำการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย ขององค์กรอย่างมีส่วนร่วม กับบุคลากรเพื่อสร้างความรู้สึกร่วมกัน จากนั้น วางแผนและนำการปฏิบัติ กลยุทธ์ให้เป็นรูปธรรม โดยสื่อสารให้ทุกคนเข้าใจบทบาทของสอดคล้องกับ

3.2 การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ ผู้บริหารควร ลงทุนในการพัฒนาครูให้เป็นผู้นำทางวิชาการ อย่างจริงจัง โดยจัดอบรม สัมมนา และกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะและองค์ความรู้ที่จำเป็น ควบคู่ไปกับการ สร้างบรรยากาศองค์กรที่เอื้อต่อการเรียนรู้และความสำเร็จ ซึ่งรวมถึงการให้ขวัญกำลังใจและสร้างแรงจูงใจที่ เหมาะสม ผู้บริหารต้อง กำหนดและสื่อสารวิสัยทัศน์ทางวิชาการที่ชัดเจน โดยให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนด เป้าหมาย และสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรและการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนอย่างเต็มที่สอดคล้องกับ

3.3 การพัฒนาสุขภาพองค์กร ผู้บริหารควร สร้างและรักษาสภาพแวดล้อมการทำงานที่เป็นบวก และเปิดกว้าง โดยจัดให้มีกลไกการรับฟังความคิดเห็นอย่างสม่ำเสมอ และให้การยกย่องชมเชยผลงานของบุคลากร อย่างเหมาะสม เพื่อสร้างความผูกพันและความภาคภูมิใจในองค์กร ควบคู่ไปกับการ จัดสรรและบริหารจัดการ ทรัพยากร ทั้งงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีสารสนเทศให้เพียงพอ คำนึง และสอดคล้องกับ ความ ต้องการ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาบุคลากร นอกจากนี้ ผู้บริหารต้อง เป็นแบบอย่างที่ดีในการพัฒนาตนเองสอดคล้องกับ

3.4 การพัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ผู้บริหารควร ส่งเสริมให้ครูเน้นการจัดการเรียนรู้ที่ ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยสนับสนุนการออกแบบหลักสูตรที่ยืดหยุ่นและตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียน พร้อมทั้ง สนับสนุนการใช้เทคโนโลยี เพื่อยกระดับการเรียนรู้และพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 นอกจากนี้ ควรสร้างและ พัฒนาระบบนิเทศภายใน ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้คำปรึกษาและสนับสนุนครูในการจัดการเรียนรู้ และส่งเสริมให้ ครูมีการจัดการความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างสม่ำเสมอ

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้ทราบระดับคุณภาพผู้เรียนและปัจจัยเชิงสาเหตุที่นำมาศึกษา ได้โมเดลความสัมพันธ์ เชิงสาเหตุของปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนที่ได้รับการตรวจสอบด้วยกระบวนการทางการวิจัยและ การยืนยันจากผู้ทรงคุณวุฒิ มีผลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าอิทธิพลทางตรงของตัวแปรที่สามารถ นำไปใช้ในพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและแนวทางพัฒนาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนใน โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนี้ ตัวแปรกลยุทธ์ขององค์การ ตัวแปรภาวะผู้นำทางวิชาการ ตัวแปรสุขภาพองค์กร และตัวแปรการจัดการกระบวนการเรียนรู้การตามลำดับ โดยมีข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้ ดังนี้ 1) ผู้บริหารควร จัดเวทีระดมสมอง เพื่อร่วมกันกำหนด วิสัยทัศน์ พันธ กิจ ค่านิยม และเป้าหมาย ขององค์กรให้ชัดเจนและสื่อสารให้ทุกคนเข้าใจ นอกจากนี้ ต้อง สร้างแผนกลยุทธ์ที่เป็น

รูปธรรม มีขั้นตอนชัดเจน ยืดหยุ่น และพร้อมปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ พร้อมทั้ง ส่งเสริมการแข่งขันเชิงบวก และการพัฒนาตนเองของบุคลากร เพื่อให้องค์กรมีทิศทางที่เข้มแข็งและขับเคลื่อนไปข้างหน้า 2) ผู้บริหารควร พัฒนาครูให้เป็นผู้นำทางวิชาการที่เข้มแข็ง ผ่านโปรแกรมอบรมและสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนความรู้ สร้างบรรยากาศแห่งความสำเร็จ และเป็นแบบอย่างในการเรียนรู้ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้ง สนับสนุน การใช้เทคโนโลยี และการพัฒนาหลักสูตรที่ยืดหยุ่น เพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ของ ผู้เรียน 3) ผู้บริหารควร สร้างกลไกรับฟังความคิดเห็น และสื่อสารอย่างโปร่งใส เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและผูกพันใน องค์กร ดูแลสวัสดิการ และให้การยกย่องชมเชยเพื่อสร้างขวัญกำลังใจที่ดี รวมถึง บริหารจัดการทรัพยากรอย่าง คุ่มค่า และ ส่งเสริมการทำงานร่วมกัน แบบทีมเวิร์ค โดยเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เพื่อให้ โรงเรียนเป็นองค์กรที่มีความสุขและมีประสิทธิภาพ 4) ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครู เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยออกแบบกิจกรรมที่หลากหลายตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล และ ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ในการ จัดการเรียนรู้นอกจากนี้ ต้อง สร้างบรรยากาศในชั้นเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เน้นการสร้างแรงจูงใจและให้ขวัญ กำลังใจ พร้อมทั้ง สร้างความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน เพื่อให้การพัฒนาผู้เรียนเป็นไปอย่างรอบด้านและ ยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- ฉวีวรรณ แก้วตะคุ. (2562). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นเลิศของการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขา บริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา .
- ชัยวัฒน์ วาตะวัฒน์. (2562). รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศ ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). โมเดลลิשראל : สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10 ฉบับปรับปรุงใหม่). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- พงศกร โมงขุนทด. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 6. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ราไพ ไชยยนต์. (2566). ปัจจัยเชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏ สกลนคร.
- วิไลลักษณ์ โภคาพานิชย์. (2562). โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการ การศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา. หน่วยงานส่วนจำกัด เอ็น.เอ.รัตนเทรตตั้งฉบับที่ 12 (2560-2564). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ .

_____. (2566). นโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร:สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: หน่วยงานส่วนจำกัด เอ็น.เอ.รัตนเทรตตั้ง.

สุริโย ปุริโส. (2562). การบริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ปฏิบัติเป็นเลิศเขตตรวจราชการที่ 12 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน: พหุกรณีศึกษา. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

อรัญญา ชนะเพีย. (2558). รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

อิทธิพล พลเยี่ยมหาญ. (2562). การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กที่มีประสิทธิผล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.